

u senci

štefan augustin dojnaš

BROD LUDAKA

Glosa za Histoire de la folie
Michela Foucaulta

1

sjajni dan na pučini! toliko je jasna
čelična krivina planete
da je more plave kecelje na trbušu
pulsira visi o palubi
— ogroman balon pod nožicama mrava
zatrudneno more od crne svetlosti
posteljica nemilosti noseći
u trbušu — omatoreli zametak s očima
većim od sebe od straha — budućnost
da roditi? ili da pobaci?

na kormilu
gubavci otkrivaju svoju glad bez
desni svakako će mu odseći pupak

2 ni zastave ni plotuna na mostu! davljenci
se ispovedaju ribi saučesnici
ledima okrenutim kopnu oseka
još može doneti pitanje ponekog
marljivog episkopa sve do pod kajitu
a njen val ne vraća se s puta
čak se crta odvaja i nanovo
se vraća s dva luka namrgodena brodu
ostrovo koje plovi i azbuka otpadaka
odbijena mutavi logos

3 no ipak vi imate prvu šansu
da čitate na svome nepcu
drugo sazvežđe govora
(šta bube pevaju kakav cvet nose
apsurđni san što preostaje nagrženog
usni opija proroke i razara
podtekst buntovnika sa olovkom)
da li ste žezele tišinu
koja ne osuduje stid.
koji bi dolazio u susret
našem stidu mudrost
koja bi nas gazila s one strane granica

no ko ptičijim jezikom razgovara
sa pticom ruglo jezika
beše vaša šansa — a izgubili ste je

4 od hiljade naučenih govora
na žicama prirode prirodne
kroz koje širokogrudi slave
oni koji su duhovno siromašni bogati nevoljama
vi niste izabrali nijedan: dijalekat
vašeg ustoličenja je svečano
brbljanje koje vlasti tamnicama
rada izgone i izriče osude
glasine koje se raduju ustavama

5 IAnac bEdem blč bOlest krUg — zlatna serija
je apanja vaših usta
sa ī i A nama je komina
vokala cvočotanje štucanje plač
kad biste bar slušali paunove u parkovima
koji zasenčuju ludnici kako izazivaju na alejama
zvezdanim metlama jesenje lišće
kako žubori dubre u njihovim grkljanima
pobaćene muzike!

6 samo
vaš mladi ambasador mladi grobar
u tankom fraku vrteći štapom
u elegantno urukavičenoj kandži

— samo nas je on ispitivao kroz rupu
u tavanici kroz staklo kroz špijunku
kroz slatko r e s p i r o između strofa
očinski inkvizitor administrator odvratnosti
kad mu je monokl iz orbite izmakao
zname li šta mu je curilo iz glavice bele kao praziluk?

7 7
potpis mešetara zemlje
pustoš polja monograma
što nosi na trgovima stoka na sapima

l i b i d o uzdržan d r o i t d e c u i s s a g e
na dnevnom nanovo devičanskem snegu
svetih koledara odvajkada

snishodljivost gipsane biste
sa zavojem na očima i terazijama u rukama
dohrična suludi vetrar koji
oblači oči vaših lekara
pogled — čuvan dežurna dužica
carinik voćke koja prolazi
natovarenih grana dvema ulicama
dvorana oglodana ceremonijalom
vašeg veličanja kao od vitriola
simulirana askeza skorojevićstva

8 8
kakvi varioci sa kakvim listovima
neopipljivog kositora udesili ste
da zatvore prozirnost?

isparcelisano
blago susedstvo svih
pokret ekumenskog vazduha
zaustavljen šipkama i rešetkama
jedini plod koji grizu svi odjednom
evo ga isečen na komade

serviran u dvojnim redovima
neizdvojeno stanovanje
zajednički prosuto u prostoru
podelili ste ih na dve sekcije
zbili između javnih ogledala
koje zavole odbijaju i zatvaraju
ali ne cveta svaki plot? logor
ne peva obrastao asparagusom?
a potom?

9 9
»razdaljina je me rastanka!«
nek bude naš izgon!

hula
koja održava logiku moći
i — zašto ne?

star Niće upravo je
napustio brod koji je još pijan
duhom nevinih vrsta
katran na mostu bio je još svež
a kavez u odličnom stanju
zar niste ukrcali sa nama i goluba?
zar niste pokazali na mapi Ararat?
— »srećan put!«

a zvono bede iskrenje
od vas: obrvnato putovanje!

10 10
jadni junaci zdravlja!
kroz kakvu prepreku — voda vatrica pesak —
izrašće stravičan adio
koji je sâm delirijum izgovorio?
jezik onih koji odlaze u bolnice
oni sami kô
prorokuju
pesmu-bol

u svetom prostoru nepovezanosti
on sam a ne otiskivanje od obala!
garantuje vaše izgnanstvo
no za koliko vremena?

Dioskuri
gore na jarbolima plavim plamičcima
neradajući potvrđuje promenu

11 11
»zemlja! zemlja!« mi nećemo nikada
uzviknuti diskretna pobuna vreba
u svom požaru stvora
ali dogma onih koji vide kako plače
kidanje ruže između dana i noći
to je jop nenapisana biblija

sami
tu

na sprudu Bića
odlepili smo se od otadžbine zemlje
proroci plaču

ludaci spavaju u lirama
gubavci se beru kao crni slez
a kakve li prosede brade imaju opsednuti —
mutavi smeh izgnanika iz jezika
proscende aeguor Stultifera
N a v i s !

SUD

obukao sam togu i stavio kapu žeňa
zavezanih očiju vikala je: Dvorište!
potom nasta velika tišina

tamo su bili zli golobrادي ljudi
svih uzrasta žene i deca
od jednom se krak terazija spusti
i rekoh: molim predite na drugu stranu! . . .

od dvojice s bradom jedan prede
na drugu stranu i od dvojice golobradih
jedan prede na drugu stranu i od dve žene
jedna prede na drugu stranu
i od dva deteta jedno prede
na drugu stranu
i tako munja ispunji svoje poslanje

a kad krenuh da izidem prisutni
se osmehnuše i prah se podiže
s uvažavanjem na noge

POSLE RATA

lepa je lucerka!
izgažena

velikih utvarnih konja

koji su dobili

rat

na ivici pogleda

prema polju

stoji

suza kao kuća

samo lasta zna

ko ju je oplakao

dolazi i zove mrtvaca

po imenu

napravi gnezdo

pod njegovim šindrom

ali prašina je ista:

katkad

u velikim krugovima

privida se

srebro

običaji pogreba

DVE KUGLE

hvala ti

iz duše

za ovu jednostavnu mašineriju

jao!

što je jednostavna

jedna blaga kugla

druga blaga kugla

jedinstvena suza u obema

čak i kad jedna

plače

a druga

se smeje

kako bih ih razlikovao?

jedna je velika

i druga je velika

bližu kruže a ne dotiču se

na slatkim osovinama

od mladih kostiju

potpuno bezvručno

kao svetlost u ogromnom oku noći

jedna tužna kugla

druga tužna kugla

nešto se između njih

oštiri

možda

upravo sveta stvar
koja nam je potrebna

jedna mračna kugla

druga mračna kugla

i samo mi

i samo mi

u senci

S rumunskog: Petru Krdu

putovanje ka crnom moru

petko vojnić purčar

I.

Crni galeb ispred mene rominja i sniježi
Snijegom ukleti duh vodi kroz vrijeme
Prepušten i zaklet ne snalazim se ponajbolje
Umjetnost riječi ne zamjenjuje mi gorčinu
Ni poraza ni htijenja niti umiranja

Kameni Petre kuda jezdīš

Eho iz klisura ravnice odjekuje
Pominjite me po polasku
Dolazak neizvjestan
Hajkači ostavljaju trublje
Opasuju nože isprobavaju ih na dlanu
Odsječeni nokat jauče jaukom krda
Smedih divljih veprova
Puti su im neznani
Kljovama se uklanjaju

Kameni Petre jesli li još uvijek od kamena

II.

Iz carstva ljudi u carstvo bilja
Divlji karanfil isjjava zelenu gramatiku
Lokvanj riječu premošćuje kao drveni most
Što dalje u prostor do zamisljena kaktusa
Orhideja katelej zadržava koncima kao proročica
Konji prošlosti napuštaju nas
Galop odvraćaju jedino u našem sluhu
Mirisi mirisi preplavljaju mirisi
Čekam oseku mirisa da razgrnem zavjesu

Petre Petre ne boj se carstva bilja
Bilje ćeš jednom skupa s kamenom postati

Ugošćuje te obitelj ljiljana
U stalnom neprijateljstvu s trokutastom travom
Predahnimo ne dišimo izlučimo iznutra kisik
Kao prabiljka što raste do azura
Kao pramajka biljke kojoj imena zaboravismo
Sjećanje biljno napušta nas zauvijek
I carstvo bilja izgubljuje u davnom boju
Zeleni ratnici napuštaju planetu
U sjaju kaplje-komete

III.

Petre Petre prošao si pokraj prve i druge zvijeri
Jesi li Tesaljac što višno za rogove hvata
Ili pak polućovjak polublik
Ne zazivaj zvijeri Apokalipse
Ostavi ih u brologu legende
Himeru zajaši
S glavom lava tijelom koze i repom zmaja
Okreni se vijekovima nazad zatim naprijed

Vidjet ćeš morskog kaludera
S licem čovjeka glavu čelavu
Na ramenima kukuljicu umjesto ruku
Dva duga peraja a između tijela i repa
Zrcali vojnički šljem
Ribari uzmakoše samo se Petar približi
I pomilova himeru po licu
U jednom stoljeću što nailazi

IV.

Zastri zavjesu zaključaj bravu
Da nikad ne mogu otključati oni
Da ne vidit njihova skaredna lica
Da ne njuši njihov opasniji vonj

I glasa njihova da ne slušaš
Opasne namjere koje dube krečni zid
Lukavstvo koje te liže njuškom lisice
Opasnost će minuti budeš li hrabar
bojazan twoja još će ih bliže privatni
Misli na daljine na budućnost zastrasti snijegom
osjećaš li Petre da je strah prošao
Izidi na rječni sprud oslobođen strahova

Spravljam konac za kirurški šav
Od osušena tanka crijeva koze
Prethodno odstranjujem serozu i mukozu
Potom steriliziram konac
Koji se lako resorbira u tijelu pacijenta

Petre vidiš li da je kiruski zanat najteži
Dopusti prepusti da ti ruku vodi ruka
Koja u zamršenu labirintu rasplića vunicu
Jer spinalni nervi napuštaju kičmeni stup
Na mjestima otvora po zidu kralježnice
Kataralno — što i gdje je zapaljeno
U descenzusu — u spuštanju, spadanju
I pomjeraju nekih organa iznova
Primjerice sjemenika iz trbušne duplike
U mošnjice da se rode djeca nova milenija
Otvorite rosanilin — baznu crijevnu boju —
Igljaste kristale rastvorite
U vodi i alkoholu
Hoće li to pomoći protiv svinjske kuge
Simptomi:
Visoka temperatura, grizlice u crijevima
Dijereja i ekhimoza u bubrezima i po koži

Prizivamo metamorfologiju
Ispitujemo dinamiku oblika i razvića forme
Da li samo medicinske ili je u dubljoj svezi
S formom putovanja s formom stihia

Dozivamo svršetak metamorfoze crvi
Zatim mekušaca, zglavkara i kičmenjaka

Petre Petre prošao si krajolik bolesti
Osjetljiv i snažan preživio si dijagnozu
medicine i epohu

V
Prolaziš iskrivljenim drvećem nakon poplave
U tebi glas više uzmeš li kamena kajat ćeš se
U sebi s jezom glasaš se — ne uzmeš li opet kajanje
Uzimaš dijamante jer znaš odgonetku bajke
Ni mnogo ni malo — kao da ne znaš rasplet
Ali dovoljno da se kaješ cijelog života
Život je možda kajanje putničke Petre
Lozinu života još nitko prokažen ne kaza
Strijemiš nastavljaš istrajavaš dokle
Do ove riječi do ove misli do ove tajne
Put nad putovima tajne nad tajnama
Bježiš li od zlotvora ili od sebe sama
Vrati se u domaju glasa se nepoznati
Kojim smjerom tamo kada se kozmički udaljuje
Zračnim znakom možda samo običnim korakom možda
Izmješalo se ono što je bilo i što će naići

Vidiš li Petre taj put amalgam vremena

Možda je slijepcu lakše lašcu preglednije
Put je završen u strljenju žalac
Zarobljenik sam nove bajke njezine tame
Crno more me prigri premda ga nikad video nisam
Prepuštam mu se i u snu i na javi
Ćutim u ustima i gradima moćnu krv izgnanih